

Hou me vast laat me los

De heren Bodok en Hoogers jeremiëren over de vuige aantasting van de autonomie van de landen Curacao, Aruba en Sint Maarten door de Nederlandse neokolonisator. (Trouw, 26 augustus) Die verbindt voorwaarden op het gebied van bestuurshervorming aan financiële steun in verband met de coronacrisis. De staatssecretaris van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties 'gebruikt deze coronacrisis met de juridische en financiële machtspositie van Nederland om de acceptatie van een consensus-Rijkswet Caribische hervormingsautoriteit af te dwingen.' Er wordt door Nederland misbruik van de omstandigheden gemaakt: 'zonder lening geen eten, maar met eten geen autonomie, geen zeggenschap en geen gelijkwaardigheid.' Anders dan het Statuut doet geloven 'voldoen de verhoudingen in het Koninkrijk niet aan de principes *van good governance* van de Verenigde Naties en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.'

Hoe krijgen de heren dit eenzijdig lamenteren uit de computer. Als het over handhaven van beginselen van behoorlijk bestuur gaat zijn de eilanden sinds jaar en dag stralende voorbeelden van schending. Nepotisme, begunstiging van familie en vrienden, zelfverrijking, corruptie op vele fronten, you name it, zijn structureel aan de orde van de dag. Mensenrechten wordt aan de lopende band met voeten getreden, met name ten opzichte van ongedocumenteerde vreemdelingen. Good governance is op de eilanden ver te zoeken of non-existent. Een en ander is onlangs nog in het Antilliaans dagblad toegelicht door Curaçaoënaar George Lichtveld. De bevolking is het kind van de rekening en zoekt dan ook zo mogelijk een goed heenkomen in Nederland.

De viruscrisis laat de eenzijdigheid van de op toerisme georiënteerde economie van de eilanden zien en Nederland schiet te hulp. Dat is good governance. Daartoe is Nederland ook door het Statuut verplicht, dat de landen oplegt elkaar op voet van gelijkwaardigheid wederzijds bijstand te verlenen. Maar de geldschieter is geen malle Henkie, die blindelings doorgaat met het financieren van wanbestuur. Ook al wordt er door de premiers van de eilanden in verschillende toonaarden moord en brand geschreeuwd over de teloorgang van de autonomie en de gelijkwaardigheid, de politieke realiteit is, dat die autonomie te grabbel gegooid is en de gelijkwaardigheid er nooit geweest is. Het Statuut verklaart het waarborgen van goed bestuur tot aangelegenheid van het Koninkrijk, dat wil zeggen dat inderdaad de beslissingsmacht daarover in Nederland ligt. De Rijksministerraad, waarin de eilanden als een makkelijk te overstemmen minderheid aanwezig zijn neemt de besluiten, ook over de onverenigbaarheid van lokale wetten en regelingen die in strijd zijn met hogere regelingen. Om dat samen te vatten als 'De eilanden zijn overgeleverd aan het humeur van de Nederlandse premier' is een overdrijving die makkelijk het predicaat *alternative fact* verdient. Naar mijn mening had Nederland op grond van deze waarborgfunctie voor de deugdelijkheid van het bestuur op de eilanden allang moeten ingrijpen. Het is zwak dat het dit nu heeft gedurfd nu het water de eilanden aan de lippen staat.

En overigens: als de eilanden zo graag autonoom willen zijn, laat ze zich dan losmaken uit het Koninkrijk. Niemand let ze om soevereine dwergstaatjes te worden. Het Statuut is geen eeuwig edict. Aruba heeft zich zelfs in het Statuut het recht voorbehouden om uit te stappen. En ik zou zeggen: op voet van gelijkwaardigheid heeft Nederland dat recht dan ook. Waarom zou Nederland niet het recht hebben de banden te verbreken, als een van de andere landen dat in het Statuut heeft willen vastleggen? Als dat Nederland ontzegd zou moeten worden, waar is dan de gelijkwaardigheid die het Statuut preekt? Het eindeloos laat me los hou me vast begint op den duur wel erg te vervelen. Laat de landen ofwel uittreden of een soort gemeentes worden zoals de BES-eilanden. Dat schept meer duidelijkheid over de feitelijke verhoudingen.

Ulli d'Oliveira

(H.U.Jessurun d'Oliveira is oud-hoogleraar migratierecht aan de Universiteit van Amsterdam)